

vann fra fjell til fjord

Program

Nasjonal vannmiljø- konferanse

Raddison Blu
Scandinavian Hotell,
Oslo
16. – 17. mars 2011

www.vannportalen.no

DIREKTORATET FOR
NATURFORVALTNING

FISKERIDIREKTORATET

folkehelseinstituttet

KYSTVERKET

NVE

KLIMA- OG
FORURENSNINGS-
DIREKTORATET

Norges geologiske undersøkelse

Direktoratet for
mineralforvaltning
med Bergmesteren for Svalbard

Statens landbruksforvaltning
Norwegian Agricultural Authority

HAVFORSKNINGSINSTITUTTET
INSTITUTE OF MARINE RESEARCH

Statens vegvesen

Velkommen til den nasjonale vannmiljøkonferansen 2011! Nasjonal Vannmiljøkonferanse er en årlig møteplass for alle som arbeider med vannmiljø, enten de driver med forvaltning av vassdrag og kystvann, forskning på vannmiljø, påvirker vann, bruker vann eller på annen måte har interesser i eller er berørt av bruk av vann. Dette er den tredje nasjonale vannmiljøkonferansen, og vi samler mange ulike aktører: kommuner, regional og sentral forvaltning, fylkeskommuner og fylkesmenn, konsulenter og forskningsmiljøer, universitetsansatte og studenter, næringsinteresser som landbruk, vannkraft, oppdrett, vann og avløp, industri, og transport, og dessuten de frivillige interesse- og miljøorganisasjonene.

Stikkord for årets konferanse er kunnskap, verktøy og tiltak.

Kunnskap om det miljøfaglige beslutningsgrunnlaget for vannforvaltningen er et hovedtema. Dette omfatter arbeid med å fastslå miljøtilstanden gjennom karakterisering, risikovurdering og klassifisering med bruk av miljøkvalitetsnormer. Kunnskapen forutsetter omfattende kartlegging og overvåking av vassdrag, grunnvann og kystvann.

Verktøy til hjelp i arbeidet for å nå godt vannmiljø er også en rød tråd gjennom konferansen. Det vil bli presentert eksempler og nye verktøy. Viktig her er bruk av modeller, samt GIS og IKT løsninger for å systematisere og tilgjengeliggjøre kunnskap og data.

Tiltak som er aktuelle for de enkelte sektorer er et annet hovedtema. Det vil bli presentert konkrete eksempler og erfaringer med eksisterende og nye tiltak. Aktuelle undertema er for eksempel tiltak knyttet til landbruk, vannkraft, oppdrett, avløp og forurensning fra industri, gruver og havner.

Konferansen er planlagt av de 12 direktoratene i Direktoratsgruppen for vannforskriften, med innspill fra mange av organisasjonene i Nasjonal referansegruppe, og med Direktoratet for naturforvaltning som sekretariat.

I 2 plenumssesjoner og 16 parallellsesjoner er det i år til sammen over 90 forelesere, og når dette skrives har vi passert 400 påmeldte deltakere.

Skal vi lykkes med en fornuftig og helhetlig forvaltning av vannet vårt, må vi få til et godt samarbeid på tvers av kommuner og fylker, myndigheter på ulike nivåer, næringsliv og interesseorganisasjoner. Jeg håper denne konferansen vil bli en interessant, lærerik og inspirerende møteplass for det videre arbeidet men en av våre mest grunnleggende fellesgoder: vannet..

Vennlig hilsen

Anders Iversen

Leder av Direktoratsgruppa

09.00 - 10.00	REGISTRERING
(09.45 - 10.00)	En reise i vann – fotomontasje)
10.00	Velkommen, Direktør Janne Sollie, Direktoratet for naturforvaltning (DN)
10.05	Vårløsning i vannforvaltningen, Statssekretær Heidi Sørensen, Miljøverndepartementet (MD)
10.30	Vanndirektivet i Europa – status og forventninger Head of Water Unit Peter Gammeltoft, European Commission – DG Environment
10.55	Spørsmål til innleiderne
11.10	Sammen for godt vannmiljø Direktør Janne Sollie, Direktoratet for naturforvaltning (DN)
11.30	Vanndirektivet: balansekunst mellom vannfag og politikk/økonomi? Seniorforsker Anne Lyche Solheim, Norsk Institutt for vannforskning (NIVA)
11.50	Spørsmål til innleiderne
12.00	Lunsj
13.00 – 18.00	Parallellsesjoner – se mer detaljert på de neste sidene

Sal A:

Miljøfaglig Beslutningsgrunnlag I

Miljøfaglig Beslutningsgrunnlag II

Overvåking

Sal B:

Forurensing inkl. grunnvann

Avløp og tiltak

Landbruk og tiltak

Sal C:

Rammer for vannforvaltningen

Verdien av godt vannmiljø

Fysiske inngrep og vannkraft I

Sal D:

Fysiske inngrep i kystvann

Biologisk påvirkning &
fremmede arter

Vannmiljø og øvrig
naturforvaltning

Miljøfaglig kunnskapsgrunnlag I

Ordstyrer: Kjell Kvingedal, Fylkesmannen i Hordaland
Teknisk assistent: Steinar Sandøy, Direktoratet for naturforvaltning (DN)

- 13.00 Karakterisering og analyse – reviderte retningslinjer
Jo H. Halleraker, Direktoratet for naturforvaltning (DN)
- 13.15 Karakterisering av vannforekomster sett fra fylkesmannens og kommunens ståsted
Håvard Hornnæs, Fylkesmannen i Østfold og Leif Simonsen, ASK Rådgivning
- 13.40 Utvikling av økologiske evaluerings- og klassifiseringssystem for ferskvann i Norge og Europa
Anne Lyche Solheim, Norsk institutt for vannforskning (NIVA)
- 13.55 Fordeler med biologiske indikatorer på vannmiljøtilstanden
Helga Gunnarsdottir, Morsa-prosjektet
- 14.15 PAUSE

Miljøfaglig kunnskapsgrunnlag II

Ordstyrer: Kjell Kvingedal, Fylkesmannen i Hordaland
Teknisk assistent: Steinar Sandøy, Direktoratet for naturforvaltning (DN)

- 14.45 Økologisk klassifisering av kystvann
Fritjof Moy, Havforskningsinstituttet
- 15.00 Hva kan vi lære av bunndyrundersøkelser
Zlatko Petrin, Norsk institutt for naturforskning (NINA)
- 15.20 Analyse av fiskestatus i innsjøer - fiskeindeks
Trygve Hesthagen, Norsk institutt for naturforskning (NINA)
- 15.40 Overvåkingsmetodikk av kjemi i elver og bekker
Eva Skarbøvik, Bioforsk
- 16.00 PAUSE

Overvåking

Ordstyrer: Steinar Sandøy, Direktoratet for naturforvaltning (DN)
Teknisk assistent: Anne Lise Bekken, Klima- og forurensningsdirektoratet (Klif)

- 16.30 Overvåking etter vannforskriften
Jon Lasse Bratli, Klima- og forurensningsdirektoratet (Klif)
- 16.45 Basisovervåking i innsjøer i 2009
Sigrid Haande, Norsk institutt for vannforskning (NIVA)
- 17.05 Marin overvåking i Rogaland
Morten Bergslien, Blue planet
- 17.25 Kartlegging av tilstand og tiltaksbehov i sjørrettbekker
Ulrich Pulg, Uni Miljø
- 17.45 Ny metode for overvåking av fisk i store elver – elfiskebåt
Jon Mueseth, Norsk institutt for naturforskning (NINA)
- 18.00 Slutt
- 19.30 Konferansemiddag

Forurensning inkludert grunnvann

Ordstyrer: Atle Dagestad, Norges geologiske undersøkelser (NGU)
Teknisk assistent: Tore Joranger, Klima- og forurensningsdirektoratet (Klif)

- 13.00 Status for Grunnvannsarbeidet i Norge
Tore Joranger, Klima- og forurensningsdirektoratet (Klif)
- 13.15 Metodikk for karakterisering av grunnvann
Lars Egil Haugen, Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)
- 13.30 Karakterisering og risikovurdering av grunnvannsområder i Sør-Trøndelag
Jan Habberstad, Sør-Trøndelag fylkeskommune
- 13.45 Avrenning fra veier
Jørn Ingar Arntsen, Statens vegvesen
- 14.00 Spørsmål og diskusjon
- 14.15 PAUSE

Avløp og tiltak

Ordstyrer: Torill Hofshagen, Norsk Vann. Teknisk assistent: Terje Farestveit, Klima- og forurensningsdirektoratet (Klif)

- 14.45 Utslipp fra renseanlegg – behov for oppfølging
Terje Farestveit, Klima- og forurensningsdirektoratet (Klif)
- 15.00 Fosforfjerning fra renseanlegg – hva gjør vi med fosforet?
Arne Haarr, Vestfjorden avløpsselskap (VEAS)
- 15.15 Påslippskontroll – en førstelinje i arbeidet mot miljøgiftutslipp
Cecilie Braathen, Oslo kommune VAV
- 15.30 Utfordring fremmedvann – overvann og klimatilstand i Fredrikstad kommune
Ole Petter Skallebakke, Fredrikstad kommune vann og avløp
- 15.45 Spørsmål og diskusjon
- 16.00 PAUSE

Landbruk og tiltak

Ordstyrer: Bjørn Huso, Statens landbruksforvaltning (SLF)
Teknisk assistent: Ida Marie Gjersem Frantzen, Klima- og forurensningsdirektoratet (Klif)

- 16.30 Oversikt over tiltak i landbruket - hva vet vi om effektene av tiltakene?
Marianne Bechmann, Bioforsk
- 17.00 Om tiltak, virkemidler og politisk vilje
Stein Erik Lauvås, Ordfører i Marker kommune
- 17.15 Fosforprosjektet ved vestre Vansjø
Tyra Risnes, Fylkesmannen i Østfold Landbruksavd. og Anne F. Øgaard, Bioforsk
- 17.45 Spørsmål og diskusjon
- 18.00 Slutt
- 19.30 Konferansemiddag

Rammer for vannforvaltningen

Ordstyrer: Sølve Sundbø, Hordaland fylkeskommune
Teknisk assistent: Kjersti Solvoll, Direktoratet for naturforvaltning (DN)

- 13.00 Vannforskriften og naturmangfoldloven
Gudrun Schneider, Miljøverndepartementet (MD)
- 13.20 Flomdirektivet og samordning med vanddirektivet
Steinar Schanche, Norges vassdragsog energidirektorat (NVE)
- 13.50 Mot samme målet i Norden og veien mot godt vannmiljø i Sverige
Lennart Sorby, Vattenmyndigheten Norra Östersjön
- 15.05 Brukermål og standard målene etter vannforskriften
Jon Lasse Bratli, Klima og forurensningsdirektoratet (Klif)

Verdien av godt vannmiljø

Ordstyrer: Tor Simon Pedersen, Miljøverndepartementet (MD)
Teknisk assistent: Kjersti Solvoll, Direktoratet for naturforvaltning (DN)

- 14.45 Økonomiske analyser i vanddirektivarbeidet – hvorfor er de viktige og hvordan kan de forbedres?
Kristin Magnussen, SWECO
- 15.05 Samfunnsøkonomi og brukerinvolvering - skarp ammunisjon til å treffe blink med lokalt vannmiljøarbeid
Silje Holen, Norsk institutt for vannforskning (NIVA)
- 15.25 Vannprising - egnet virkemiddel for å nå godt vannmiljø også i Norge?
Kristin Magnussen, Sweco
- 15.45 Økosystemtjenester og godt vannmiljø
David Barton, Norsk institutt for naturforskning (NINA)
- 16.00 PAUSE

Fysiske inngrep og vannkraft I

Ordstyrer: Rune Flatby, Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)
Teknisk assistent: Roy Langåker, Direktoratet for naturforvaltning (DN)

- 16.30 Tilstrekkelig beslutningsgrunnlag i vassdragsaker
Rune Flatby, Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)
- 16.50 Vannkraftens miljøpåvirkning i kystvann
Stig Skreslett, Universitetet i Nordland
- 17.10 Effektive tiltak for å sikre de tidligste livsstadier for laksefisk
Bjørn Barlaup, Uni Miljø
- 17.30 Helhetlig plan for Altavassdraget - eksempel på et samarbeidsprosjekt
Jon-Håvar Haukland, Alta kommune
- 17.50 Diskusjon
- 18.00 SLUTT
- 19.30 Konferansemiddag

Fysiske inngrep i kystvann

Ordstyrer: Lene Gjelsvik, Kystverket. Teknisk assistent: Kari Helene Bache Andresen, Direktoratet for naturforvaltning (DN)

- 13.00 Fysiske inngrep i kystsonen
Guldborg Søvig, Havforskningsinstituttet
- 13.15 Utslipp og deponering - fortsatt en utfordring for fiskerinæringa?
Jan Henrik Sandberg, Norges fiskarlag
- 13.30 Bruk av fjord og kystmodeller
Lars Asplin, Havforskningsinstituttet
- 13.45 Betydning av sjøkart og modeller som gode verktøy for gjennomføring av fysiske inngrep og mudring
Henrik Rye, SINTEF
- 14.00 Spørsmål
- 14.15 PAUSE

Biologiske påvirkninger & fremmede arter

Ordstyrer: Håvard Hornnæs, Fylkesmannen i Østfold. Teknisk assistent: Anniken Skonhoft, Direktoratet for naturforvaltning (DN)

- 14.45 Strategi mot fremmede og skadelige arter i og rundt vann
Jarle Steinkjer, Direktoratet for naturforvaltning (DN)
- 15.05 Problemvekst av krypsiv – er vi kommet nærmere en forståelse av årsakssammenhengene?
Therese Fosholt Moe, Universitetet i Oslo (UiO)
- 15.20 Fremmede invasive arter i ferskvann. Hvor skadelig er det? Og hva bør gjøres...
Markus Lindholm, Norsk institutt for vannforskning (NIVA)
- 15.35 Er spredning av ørekyt i høgfjellet negativt?
Reidar Borgstrøm, Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)
- 15.50 Spørsmål

Vannmiljø og øvrig naturforvaltning

Ordstyrer: Øyvind Walsø, Direktoratet for naturforvaltning (DN)
Teknisk assistent: Anniken Skonhoft, Direktoratet for naturforvaltning (DN)

- 16.30 Ny rødliste og truede arter i vassent miljø
Snorre Henriksen, Artsdatabanken
- 16.50 Samordnet og helhetlig vannforvaltning med fokus på truet arter og kalksjøer
Ola Hegge, Fylkesmannen i Oppland
- 17.10 Elvemuslingens økologi - kritiske flaskehalsar & tiltaksbehov
Bjørn M. Larsen, Norsk institutt for naturforskning (NINA)
- 17.30 Den mystiske ålen - hva vet vi om hva den trenger?
Eva Thorstad, Norsk institutt for naturforskning (NINA)
- 17.50 Spørsmål
- 18.00 SLUTT
- 19.30 Konferansemiddag

08.30	Registrering for nyankomne
09.00	Velkommen Direktør Ellen Hambro, Klima- og forurensningsdirektoratet (KLIF)
09.05	Bærekraftig bruk av kysten vår Politisk rådgiver Fride Solbakken, Fiskeri- og kystdepartementet (FKD)
09.25	Regionene tar ansvar Fylkesordfører Ole Haabeth, Østfold Fylkeskommune
09.45	Kommunen: Myndighet og medspiller i vannforvaltningen Ordfører Kjerstin Funderud, Våler kommune
09.05	Spørsmål til innleiderne
10.25	Beinstrekk
10.40	Godt vannmiljø – grunnleggende ressurs for sjømatnæringa Fagsjef Torleif Paasche, Norges Fiskarlag
11.00	Vassdragsnatur og fjord i verdensklasse – hvordan tar vi vare på den? Generalsekretær Lasse Heimdal, Friluftslivets fellesorganisasjon (FRIFO)
11.20	Spørsmål til innleiderne
11.30	Lunsj
12.30 – 15.30	Parallellsesjoner

Sal A:

Organisering og roller
i vannområdene

Kommunenenes ansvarsområder

Sal B:

Modeller og vannrelaterte
IKT løsninger

Industri og gruver

Sal C:

Fysiske inngrep og vannkraft II

Fysiske inngrep og vannkraft III

Sal D:

Opprydding i forurenset sjøbunn

Fiskeoppdrett

Organisering og roller i vannområdene

Ordstyrer: Anita Borge, Pura
Teknisk assistent: Kjersti Solvoll, Direktoratet for naturforvaltning (DN)

- 12.30 Organisering og roller i vannområdene (VO)
Thore Vestby, Ordfører i Frogn kommune
- 12.50 Vannregionmyndigheten og forventninger til arbeidet i vannområdene
Lars Ekker, Nordland fylkeskommune
- 13.10 Fra en prosjektleders ståsted
Elke Karlsen, Prosjektleder i Kragerøvassdraget
- 13.30 Spørsmål og diskusjon om organisering og roller
- 13.45 PAUSE

Kommunenes ansvarsområder

Ordstyrer: Berit Aarsnes, Kommunesektorens interesse- og arbeidsgiverorganisasjon (KS)
Teknisk assistent: Kjersti Solvoll, Direktoratet for naturforvaltning (DN)

- 14.15 Vannforskriften og konsekvenser for vann og avløp i kommunene
Toril Hofshagen, Norsk Vann
- 14.35 Plan- og bygningsloven (PBL) og vannforvaltningen
Hege Hornnæs, Sarpsborg kommune
- 14.55 Kommunens del av tiltaksprogrammet i forvaltningsplan
Monica Nesse, Sandnes kommune
- 15.15 Fra planprogram til vesentlige utfordringer og videre
Kjersti Solvoll, Direktoratet for naturforvaltning (DN)
- 15.35 Vann- Nett et viktig redskap for kommunene
Line Fjellvær, Direktoratet for naturforvaltning (DN)
- 15.45 SLUTT

Modeller & vannrelaterte IKT løsninger

Ordstyrer: Jo Halvard Halleraker, Direktoratet for naturforvaltning (DN)
Teknisk assistent: Line Fjellvær, Direktoratet for naturforvaltning (DN)

- 12.30 De mest aktuelle modellverktøy for vannforvaltningen
- nytte og usikkerhet
Tor Håkon Bakken, SINTEF og Håkon Borch, Bioforsk
- 12.50 Nyttan av modeller i svensk vattenförvaltning
Niklas Holmgren, Vattenmyndigheten Södra Östersjön
- 13.10 Stedfestet informasjon om vannlevende arter
Nils Valland, Artsdatabanken
- 13.30 En reise i Vannmiljøsystemet på 15 minutt
Stian Bockelie, Klima- og forurensningsdirektoratet (Klif)
- 13.45 PAUSE

Industri og gruver

Ordstyrer: Per Zakken brekke, Direktoratet for mineralforvaltning med bergmesteren på Svalbard (DIRMIN)
Teknisk assistent: Jon Lasse Bratli, Klima- og forurensningsdirektoratet (Klif)

- 14.15 Rensing av vann fra gruveområder - Hva innebærer det?
Eigil Iversen, Norsk institutt for vannforskning (NIVA)
- 14.30 Gruver, industri og vannforskriften
Harald Sørby, Klima- og forurensningsdirektoratet (Klif)
- 14.45 Utfordringer ved nedlagt gruvedrift for en liten kommune
Eva Tørhaug, Ordfører i Folldal kommune
- 15.00 Om Miljøgifter
Bård Nordbø, Klima- og forurensningsdirektoratet (Klif)
- 15.15 Kartlegging i Glomma og overvåking i Ytre Oslofjord
Kjersti Garseg, Borregaard
- 15.30 Spørsmål
- 15.45 SLUTT

Fysiske inngrep og vannkraft II

Ordstyrer: Inger Staubo, Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)

Teknisk assistent: Jarl Koksvik, Direktoratet for naturforvaltning (DN)

- 12.30 Miljødesignet vassdragsdrift - optimalisert på laksefisk(e) og kraft
Torbjørn Forseth, Norsk institutt for naturforskning (NINA)
- 12.50 Næringsdyr for fisk i magasiner - Betydning av reguleringshøyde og manøvrering
Åge Brabrand Universitetet i Oslo (UiO)
- 13.10 Ulike former for restaureringstiltak – Vassdragshåndboka
Tharan Å. Fergus, Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)
- 13.30 Erfaringer å hente fra vellykkede restaureringsprosjekter
Jonathan E. Colman, Naturrestaurering AS
- 13.50 PAUSE

Fysiske inngrep og vannkraft III

Ordstyrer: Tor Simon Pedersen, Miljøverndepartementet (MD)

Teknisk assistent: Jarl Koksvik, Direktoratet for naturforvaltning (DN)

- 14.15 Vannkraft og sterkt regulerede vannforekomster
Jo H. Halleraker, Direktoratet for naturforvaltning (DN)
- 14.35 Suksesskriterier for avbøtende tiltak – vannkraft
Brian Glover, Multiconsult
- 14.55 Vannkraft og vanndirektivet - et fugleperspektiv på Europa
Haakon Thaulow, Norsk institutt for vannforskning (NIVA)
- 15.15 Små kraftverk - liten miljøvirkning?
Lars Midttun, Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)
- 15.35 Spørsmål
- 15.45 SLUTT

Opprydding i forurenset sjøbunn

Ordstyrer: Hilde Beate Keilen, Klima- og forurensningsdirektoratet (Klif)

Teknisk assistent: Anne Lise Bekken, Klima- og forurensningsdirektoratet (Klif)

- 12.30 Kongsgårdsbuktdeponiet i Kristiansand
- Hvor vellykket er løsningen?
Elisabeth A. Helle, Avfall Sør
- 12.45 Elvepromenaden i Sandvika; kommunens miljøtiltak i samarbeid med forskningsgruppe
Christin Kyseth Pettersen, Bærum kommune
- 13.00 Erfaringer fra tiltak om opprydding av forurenset sjøbunn i Stamsund fiskerihavn
Jan Arild Jensen, Kystverket
- 13.15 Tiltak for å rydde opp PCB-forurenset sjøbunn utenfor nedlagte Marvika orlogstasjon, Kristiansand
Thomas Getz, Forsvarsbygg
- 13.30 Spørsmål
- 13.45 PAUSE

Fiskeoppdrett

Ordstyrer: Ragnar Sandbæk, Fiskeridirektoratet

Teknisk assistent: Kari Helene Bache Andresen, Direktoratet for naturforvaltning (DN)

- 14.15 Risikovurdering av norsk fiskeoppdrett
Geir Lasse Taranger, Havforskningsinstituttet
- 14.30 Risikobasert tilsyn
Henrik Hareide, Fiskeridirektoratet
- 14.45 Strategier og tiltak i oppdrettsnæringa for å sikre bærekraften
Jon Arne Grøttum, Fiskeri- og havbruksnæringens landsf. (FHL)
- 15.00 Hvordan sikre livskraftige laksebestander og fiskeoppdrett i verdensklasse?
Øyvind Fjeldseth, Norges jeger- og fiskeforbund (NJFF)
- 15.15 Lakselus og rømt fisk - kan erfaringer fra Vossåprosjektet benyttes i vannforskriftsarbeidet?
Bjørn Barlaup, UNI Miljø
- 15.30 Spørsmål
- 15.45 SLUTT

Miljøfaglig NIVA

Klif

Naturviterne

Norsk Vann

Pelagia Miljökonsult AB

Ask Rådgivning AS

Bioforsk

NVE

Artsdatabanken

DN

NGU

Miljøfaglig NIVA

Klif

Naturviterne

Norsk Vann

Pelagia Miljökonsult AB

Ask Rådgivning AS

Bioforsk

NVE

Artsdatabanken

DN

NGU

vann fra fjell til fjord

Program

Nasjonal vannmiljø- konferanse

Raddison Blu
Scandinavian Hotell,
Oslo
16. – 17. mars 2011